

HELSINGIN KAUPUNGIN

RAHATOIMIKAMARI.

Heinäk. 31 p:nä 1922.

N:o 1283.

*Esitys taideteollisuuskoulun kurssien uudelleen järjestämisestä.**Helsingin Kaupunginvaltuustolle.*

Lähetteellä kuluneen toukokuun 5 päivästä on Kaupunginvaltuuston valmistusvaliokunta anonut rahatoimikamarin lausuntoa ammattiopetuslaitosten keskuslautakunnan ehdotuksesta, joka koskee taideteollisuuskeskuskoulun uudellen muodostamista, ja seuraavat sanottu ehdotus sekä taideteollisuusyhdistyksen mainitulle keskuslautakunnalle antama lausunto tätä esitystä (liitteet I ja II.)

Rahatoimikamari voi täydelleen yhtyä ammattiopetuslaitosten keskuslautakunnan esitykseen. Taideteollisuuskoulun suhde kaupunkiin on ollut verrattain epäselvä eikä kaupunki ole päässyt tarpeeksi vaikuttamaan siellä esitettyihin kursseihin ja niiden toimeenpanoon. Asian luonnosta on seurannut, että taideteollisuusyhdistys on noudattanut omia taideteollisia harrastuksiaan, kun taas kaupunki sen kautta on tullut kustantamaan sellaistaakin ammattiopetusta, johon se asetusten mukaan ei olisi velvollinen. Kun kuitenkin kaupungilla on ollut suuri etu siitä, että se on päässyt rakentamasta m. m. koulutaloja, on asia sittenkin ollut taloudellisesti kaupungille edullinen. Kun kuitenkin ammattiopetusasetus esittää tarkkoja määräyksiä ammattiopetuksen suhteen ja kaupungin välit taideteollisuusyhdistyksen kanssa voidaan tämän asian yhteydessä saada paremalle kannalle kuin nykyään, saa rahatoimikamari kannattaa ammattiopetuslaitosten keskuslautakunnan esitystä, joka tosin tarkoittaa vain suuntaviivojen vetämistä.

Rahatoimikamari saa siis kunnioittaen Kaupunginvaltuuston päätettäväksi esittää,

että ammattiopetuslaitosten johtokunnan esitys taideteollisuuskoulun kurssien uudelleen järjestämisestä hyväksyttäisiin.

Rahatoimikamarin puolesta:

Arthur Castrén.

Aimo Ervasti.

HELSINGIN KAUPUNGIN
Ammattiopetuslaitosten
keskuslautakunta

*Helsingissä,
huhtik. 21 p:nä 1922.*

Kaupunginvaltuusmiehille.

N:o 32.

Niiden asioiden joukossa, jotka Helsingin kaupunginvaltuusmiehet ovat jättäneet ammattiopetuslaitosten keskuslautakunnan selvitettäväksi on muun muassa kysymys taideteollisuuskeskuskoulun uudestaan muodostamisesta. Tämä kysymys on jo kauan aikaa ollut pohdinnan alaisena. Jo vuonna 1905 jättivät kaupunginvaltuusmiehet erikoiselle komitealle tehtäväksi käsitellä kysymystä ylempään käsityöläiskoulun eroittamisesta taideteollisuuskeskuskoulun yhteydestä. Komitea katsoi tällöin erottamisen tarpeettomaksi, mutta kun kaupunginvaltuusmiehet vuonna 1914 asettivat uuden komitean samaa kysymystä harkitsemaan, asettui komitean kuudesta jäsenestä kolme erottamiseen nähden puoltavalle, kolme vastustavalle kannalle. Edelliset, joihin puheenjohtaja ratkaisevine äänineen liittyi, ehdottivat, että ylempi taideteollisuusopetus eroitettaisiin käsityöopetuksesta, joka taas uudistettaisiin liittymällä valtion ammattikasvatuskomitean ehdotuksiin (painetut asiakirjat N:o 5 1917). Toiset kolme jäsentä, jotka kuuluivat taideteollisuusyhdistyksen johtokuntaan, vastustivat tätä toimenpidettä kahdessa eri lausunnossa ehdottaen sen sijaan, että taideteollisuuskeskuskoulun opetussuunnitelma lavennettaisiin, mutta että ylempi käsityöläiskoulu edelleenkin toimisi taideteollisuuskeskuskoulun yhteydessä (painetut asiakirjat N:o 5 1917). Komitean mietintö esitettiin kaupunginvaltuusmiehille toukokuun 8 päivänä 1917, vaan pantiin asia pöydälle »Helsingin ammatin- ja teollisuudenharjoittajain liiton» (Helsingfors yrkes- och industriidkareförbund) pyynnöstä. Uudestaan otettiin asia esille toukokuun 7 päivänä 1918, mutta jätettiin tällöinkin lepäämään, »kunnes valtuuston uusintavaali oli toimitettu», joten asia joutui käsiteltäväksi vasta helmikuun 18 päivänä 1920. Tällöin oli olemassa Helsingin ammatin- ja teollisuudenharjoittajain liiton lausunto sekä Helsingin käsityö- ja tehdasyhdistyksen antama komiteamietintö. Valtuuston valmistusvaliokunnan ehdotuksesta, jonka mielestä tehtyjä ehdotuksia ei silloisissa oloissa ollut mahdollinen toteuttaa, päätti kaupunginvaltuusmiehet asettaa uuden komitean »antamaan ehdotuksen niistä uudistuksista, mitkä ammattiopetuksen alalla nykyään voitiin panna toimeen». Tämä komitea sai siis käsiteltäväkseen myös kysymyksen taideteollisuuskeskuskoulun uudestaanmuodostamiseksi.

Ennenkuin komitea oli ehtinyt määrätä kantaansa mainitussa kysymyksessä, joutui asia uuteen vaiheeseen sen kautta, että kaupunginvaltuusmiehet lokakuun 19 päivänä 1921 olivat päättäneet asettaa ammattiopetuslaitosten keskuslautakunnan, jolle sanotun komitean työt nyt siirrettiin.

Ammattiopetuslaitosten keskuslautakunta on asiata käsitellessään todennut, että edelliset mietinnöt ja ehdotukset eivät enää vastaa vallitsevia oloja etupäässä sen tähden, että maaliskuun 2 päivänä 1920 vahvistettu, ammattiopetusta koskeva asetus sisältää näiden koulujen järjestysmuotoon ja myöskin

ohjelmaan nähden säädöksiä, jotka vaativat kaupungin käsityöläiskoulujen johtosääntöjä muuttamaan suuntaan, joita ei mainituissa mietinnöissä ole edellytetty.

Pidettyään neuvotteluja taideteollisuusyhdistyksen edustajien kanssa on keskuslautakunta tullut siihen johtopäätökseen, että se osa ylemmästä käsityöläiskoulusta, jonka opetus kuuluu varsinaiseen ammattiopetukseen, olisi erotettava taideteollisuuskoulun yhteydestä ja muodostettava toisten käsityöläiskoulujen kanssa yhteisen johdon alle kuuluvaksi asetuksen edellyttämäksi »yleiseksi ammattilaiskouluryhmäksi». Näin ollen voitaisiin näissä kouluissa enemmän kuin mitä tähän saakka on ollut mahdollista järjestää opetus ammattitaitain. Ne kurssit taas, jotka katsotaan taideteollisuusammatteihin kuuluviksi, voitaisiin valmistavina kursseina yhdistää taideteollisuuskouluun, joka koulu olisi saatava valtion kannattamaksi, kokonaan taideteollista opetusta palvelevaksi keskuskouluksi. Näihin suunnitelmiin perustuen lähetti keskuslautakunta taideteollisuusyhdistykselle kirjelmän, jossa pyydettiin selvitystä siitä, mitkä osastot ylemmästä käsityöläiskoulusta se haluaisi ottaa haltuunsa ja missä määrin se olisi tilaisuudessa ottamaan osaa kustannuksiin. Jäljennöksen vastauksesta mainittuun kirjelmään liitämme tähän.

Koska taideteollisuuskouluun tätä liitettäväksi aiotut kurssitkin muodostavat oleellisen osan siitä ammattikoulujärjestelmästä, joka voimassa olevan asetuksen mukaan tulee uudestaan muodostettavaksi, olisi kunnan näitä avustettava, sikäli kun ne ovat tarkoitettut ammatissa työskenteleville henkilöille. Siihen nähden taas, että kunnalle koituu suuria kustannuksia ammattiopetuksen järjestämisestä ja ylläpitämisestä, niin kunta ei voi ottaa avustaakseen muuta opetusta kuin mihin se asetuksen mukaan on velvollinen. Samasta syystä olisi myös niitä kursseja järjestettävä tarkan harkinnan mukaan. Niinpä ei samaa ammattia koskevaa opetusta saisi löytyä kahdessa paikassa, vaan olisi se keskitettävä yhteen kouluun, joten opetuskin voitaisiin saada mahdollisimman tehokkaaksi. Esimerkiksi graafillisia työntekijöitä varten löytyy kunnan avustama koulu, johon etupäässä työnantajien uhraamilla varoilla on hankittu arvokas välineistö käytännöllisiä työharjoituksia varten. Kahden tällaisen koulun ylläpitämiseksi ei mielestämme kunta enempää kuin työnantajajärjestötkään voine myöntää varoja.

Opetustyön menestymiselle tärkeänä pitää keskuslautakunta tarpeellisen vuorovaikutuksen aikaansaamisen ammattikurssin ja vastaavan ammatin välillä. Koska ei voitane asettaa eri ammattiryhmiä varten erikoisjohtokuntia, joissa ammattituntemus tulisi edustetuksi, olisi ammattimiehille muulla tavalla järjestettävä tilaisuus vaikuttamaan opetustyöhön. Sen johdosta, että kunnan intressit jo perustettavien kurssien lukumääräänkin nähden tulevat suuriksi, pitäisi kunnan myöskin olla edustettuna taideteollisuuskoulun johtokunnassa.

Edellä esitetyn johdosta ja siihen nähden että keskuslautakunnan työlle uudestaan muodostamishdotusta tehtäessä olisi helpoitukseksi, jos suuntaviivat jo edeltäkäs in saataisiin määrätyiksi, saamme kunnan ehdottaa, että kaupunginvaltuusmiehet periaatteessa päättäisivät seuraavista ehdotuksista.

1) Taideteollisuusyhdistys järjestää taideteollisuusalaan kuuluvia kursseja siinä määrin, kuin niistä kunnan ja taideteollisuusyhdistyksen kesken sovitaan. Tässä otettakoon huomioon,

a) että kunkin sellaisen kurssin opetus, jonka kannattamiseen kunta ottaa osaa tässä koulussa, vastaa yleisen ammattilaiskouluja koskevan asetuksen määräyksiä,

b) että kurssien järjestämisestä päättäessä on kussakin ammatissa työskentelevien kouluelvöllisten henkilöiden lukumäärä määräävänä. Samoin kurseja lakkautettaessa olkoon osaanottavien kouluelvöllisten oppilaiden lukumäärä määräävänä,

e) tarpeellisen vuorovaikutuksen aikaan saamiseksi ammattikurssin ja sitä tarkoittavan ammatin välillä valitkoon keskuslautakunta vastaavasta ammatista 2 vuodeksi kerrallaan 1 työnantajan ja 1 työntekijän, jotka ammattiopetuslaitosten tarkastajan kanssa vähintään kerran lukukaudessa koululla käymällä tutustuvat työtapaan kurseilla ja antavat aikanaan keskuslautakunnalle, tarpeellisiin toimenpiteisiin ryhtymisen varalta, joko suullisen tahi kirjallisen selvityksen tekemistään havainnoista,

d) että kaupunginvaltuusmiehet valitsevat koulun johtokuntaan 2 jäsentä, jotka on kutsuttava niihin kokouksiin, joissa kunnan avustuksella toimivaa ammattiopetusta koskevia kysymyksiä käsitellään.

Keskuslautakunnan puolesta:

V. v. Wright.

A. Breitholtz.

Liite II.

SUOMEN
TAIDTEOLLISUUSYHDISTYS

*Helsinki,
huhtik. 3 p:nä 1922.*

Helsingin Ammattiopetuslaitosten Keskuslautakunnalle.

Kirjelmänne N:o 22 johdosta saamme esittää seuraavaa: Koska maalisk. 2 p. 1920 annettu asetus edellyttää Taideteollisuuskeskuskoulun uudestaan järjestämistä perusteilla, jotka eivät samassa määrin hyödyttäisi maan taideteknillistä kuin muuta ammatillista opetusta, on Taideteollisuusyhdistyksen johtokunta, jonka hallinnon alaisena koulu on, päättänyt valtioneuvostolle tehdä esityksen, jonka mukaan koulu, joka nyt kokoonpanoltaan on kaksiosainen käsittäen Taideteollisuuskouluun ja Helsingin kaupungin ylemmän käsityöläiskouluun, ja sellaisenaan muodostaa maan taideteollisen opetuksen keskuslaitoksen, pääasiallisesti joutuisi valtion kannatettavaksi.

Seuraavat ammattialat tulisivat koulussa edustetuiksi: ammatti- ja koriste-maalaus, kiven- ja puunveisto ynnä muovailu, huonekalutyö (sommittelu- ja työpiirust. käytänn. harjoituksineen), keramikka ja porsliinimaalaus (tähän sisältyen hienompi kaakelityö), taidetaonta ja metallinpakotus (kultaseppä-työ), graafillinen työ ja kirjansidonta, taidekudonta ja taideompelu, mallin-(kuosin) piirustus (erinäisissä teollisuus- ja käsityöliikkeissä, taideteollisissa piirustustoimistoissa ja atelieereissä) sekä piirustuksenopettajien valmistus oppi-kouluja ja samanveroisia kouluja varten (yksinomaan ylemmällä taideteollisuus-osastolla.)

Jos ylläesitetty ehdotus hyväksytään, on uudestaanjärjestelyä varten varat-tava parin vuoden ylimenoaika siten, että niiden ammattiryhmien oppilaat, joi-denka opetus on suunniteltu keskuskoulussa lakkautettavaksi, saavat jatkaa opin-tojansa sitä oppiohjelmaa seuraten, jota noudatettiin heidän aloittaessaan kou-lutyönsä, siksi kunnes kaupunki on tilaisuudessa järjestämään heille asetuksen mukaista kouluutusta. Uusi oppiohjelma on ajateltu sovellettavaksi syksystä 1923.

Esityksessämme Valtioneuvostolle lausumme toivomuksena, että koulun yhteyteen liitettävät iltakurssit yllämainituille ammateille katsottaisiin ase-tuksen mukaisia yleisiä ammattilaiskouluja vastaaviksi, vaikkakin ne oppi-ohjelmallaan niistä jossain määrin poikkeavat. Tämän kautta säästyisi Helsingin kaupungilta huoli perustaa mainittuja ammatteja varten eri kouluja sekä niitä varten hankkia huoneistoja. Tätä silmälläpitäen toivoo Taideteollisuusyhdis-tys kaupungilta saavansa sitä avustusta koulun ylläpitämiseksi, jonka asetus edellyttää. Mitä koulun ylempään osastoon tulee, ehdotetaan se ylläpidettäväksi yksinomaan valtionvaroilla siihen nähden, että mainittu koulun osasto on koko maan taideteollisen opetuksen keskusahjo.

Ateneumrakennuksen sääntöjen mukaan on rakennus luovutettu yksinomaan Taideteollisuusyhdistyksen ja Taideyhdistyksen kouluja ja kokoelmia varten, jonka johdosta Taideteollisuusyhdistys onkin tilaisuudessa edelleen tarjoamaan koululle huoneiston. Taideteollisuusyhdistys ottaa näin ollen osaa koulun yllä-pitämiseen tällä Ateneumhuoneuston käyttöoikeudellaan, mikä Helsingin kaupun-gille muodostuu tuntuvaksi huojennukseksi ammattilaisopetusta järjestettäessä.

Taideteollisuusyhdistyksen johtokunnan puolesta:

Armas Lindgren.

Rafael Blomstedt.